

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52898-10-22

לפני כבוד השופטת קרן שמש

התובע: פלוני

נגד

הנתבעים:

1. אברהם יורם דבורה
2. הפניקס חברה לביטוח בע"מ

החלטה

רקע כללי וטענות הצדדים

1. עניינה של בקשה זו בעתירתו של התובע, אזרח זר המתגורר בסין, לשמיעת עדותו וחקירתו הנגדית בהיוועדות חזותית, במסגרת תביעה שהוגשה מטעמו על-פי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפיצויים"). התאונה נושא הדיון אירעה ביום 15.11.2020. לאחר תקופת שיקום ארוכה הוגש כתב התביעה ביום 30.10.2022, על בסיס סעיף 6 לחוק הפיצויים וקביעת המוסד לביטוח לאומי כי לתובע דרגת נכות רפואית משוקללת בשיעור 66.76%.

2. בעת הגשת התביעה התובע שהה בישראל על-פי אשרת עובד זר. עוד טרם הגשת כתב ההגנה הוגשה ביום 3.1.2023 בקשה לשמיעת עדות מוקדמת, בשל רצונו של התובע לשוב לסין, ועל רקע מצבו הרפואי והתפקודי. בין היתר נטען כי בשל הקושי הפרוצדורלי בכניסה ויציאה מסין בעקבות מגפת הקורונה, ונוכח מצבו הרפואי של התובע, יקשה עליו להגיע לישראל בבוא העת לצורך שמיעת עדותו, ולפיכך מבוקשת גביית עדות מוקדמת.

הנתבעת התנגדה לבקשה. נטען כי מצבו הרפואי של התובע אינו שולל את יכולתו להשאר ולעבוד בישראל, והוא לא הציג ראיה לכך שבמקרה שבו תידחה הבקשה יהא בכך כדי לסכל את יכולתו להתייצב לדיון; ומאידך, לו תישמע עדותו של התובע בעדות מוקדמת, תיגרם פגיעה מהותית בזכויותיה הדיוניות של הנתבעת, בין היתר בהתחשב בשלב המוקדם בו מצוי ההליך, נוכח העובדה שהתביעה מתנהלת על-פי קביעת דרגת הנכות הרפואית על-ידי המוסד לביטוח לאומי, ובטרם היה בידה של הנתבעת לבחון קביעה זו ולהשלים את הברור במסגרת הליכים מקדמיים. הנתבעת הדגישה וטענה כי לא מתקיים התנאי הנדרש בתקנה 73 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 בדבר קיומו של חשש סביר לכך שלא ניתן יהיה לשמוע את עדותו של התובע במועד הרגיל, כאשר כיום חלה התפתחות ממשית בשמיעת עדים בהיוועדות חזותית.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52898-10-22

3. במסגרת איזון בין זכויות הצדדים נקבע כי התובע לא הניח תשתית עובדתית מספקת לשמיעת עדותו בעדות מוקדמת, על-פי הכללים שנקבעו בפסיקה, ונוכח השלב המוקדם בו מצוי ההליך והיקפן של המחלוקות העובדתיות בין הצדדים, יש לקבל את טענותיה של הנתבעת בדבר הפגיעה בזכויותיה הדיוניות. לצד זאת, מתוך התחשבות במצבו של התובע, נקבעו מועדים קרובים להשלמת ההליכים המקדמיים ולהגשת ראיות הצדדים ותחשיבי נזק מטעמם, ונקבע מועד לדיון קדם משפט מיד לאחר מכן, ביום 30.4.2023. בהחלטה הובהר, כי במידת הצורך ניתן יהיה לקבוע מועד לשמיעת ראיות התובע תוך זמן קצר, או לשקול עדות בהיוועדות חזותית, נוכח האמור בתגובת הנתבעת.
4. על אף המאמץ לקדם את ההליך במהירות וביעילות ולסיימו תוך מספר חודשים, הצדדים לא פעלו כנדרש להגשת ראיותיהם במלואן, והגיעו לשיבת קדם המשפט כאשר היה קיים חוסר בהירות בנוגע למספר לא מבוטל של נתונים. על אף האמור, ניתנה הצעה מטעם בית המשפט לסיום ההליך בפשרה, והצדדים נתבקשו לשקול את ההצעה ולהודיע עמדותיהם בנוגע להמשך ניהול ההליך. אולם, חרף המאמצים לקדם את ההליך לטובת הקדמת שמיעת העדויות מטעם התובע תוך שמירה במקביל על זכויותיה הדיוניות של הנתבעת, התובע התמהמה בהגשת תשובתו להצעה, ולאחר חודשיים ומחצה הודיע בא כוחו כי התובע אינו מקבל את ההצעה, וכי בינתיים שב לסין. בנסיבות אלה, ניתנה לצדדים שהות להגשת חוות דעת מומחים במסגרת ראיותיהם, ונקבע קדם משפט מסכם.
5. בדיון שהתקיים ביום 10.3.2024 העלה בא כוח התובע לראשונה בקשה לשמיעת עדותו של התובע בהיוועדות חזותית, ונוכח התנגדות בא כוח הנתבעת, נקבע כי על התובע להגיש בקשה מנומקת שתועבר לתגובה ותידון בהתאם. ומכאן לבקשה דנן.
6. בבקשה נטען, כי בפועל נכותו של התובע בעקבות התאונה נושא התביעה היא בשיעור 100%, לאחר הפעלת תקנה 15 במלואה, וכי התובע סובל מפגיעת ראש קשה שהביאה לירידה בשמיעה ופגיעה מוחית. עוד נטען כי פגיעותיו של התובע מגבילות אותו מאוד בתפקודי היום יום ומסבים לו כאב וסבל גם בזמן מנוחה. התובע טוען, כי הוא מתגרר מרחק שעותיים נסיעה משנגחאי, וכי ההגעה לישראל תהווה עבורו מסע קשה ומתיש הכולל נסיעה ברכבת וטיסה ממושכת. כמו כן, יידרש התובע לפעול להסדרת אשרת כניסה (ויזה) לישראל, ולשם כך יידרש לנסוע לשנגחאי פעמיים נוספות, והדבר יסב לו קושי ואי נוחות.
- התובע טען כי הנתבעת כבר הסכימה לדיון בהיוועדות חזותית וחזרה בה מהסכמתה ללא סיבה, וכי דיון בהיוועדות חזותית הוא נוהג מקובל בתיקים דומים.
7. הנתבעת ביקשה לדחות את הבקשה, וזאת בשל כל אחד מהטעמים הבאים: (א) לתובע נקבעה נכות רפואית צמיתה משוקללת בשיעור של 66.76%, מתוכה נכות בשיעור 30% בשל צלקות ונכות בשיעור 25% בגין ירידה בשמיעה, ואין בליקויים הללו כדי למנוע ממנו לטוס לישראל על מנת לנהל את תביעתו; (ב) מדובר בתובע אשר אינו דובר את השפה העברית ויש צורך

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52898-10-22

בתיווכו של מתורגמן, ולפיכך קיום החקירה באמצעות היוועדות חזותית ימנע מבית המשפט להתרשם מעדותו באופן בלתי אמצעי; (ג) התובע למעשה לא הציג כל נימוק אמיתי לקיום הדיון בהיוועדות חזותית; (ד) בפסיקה נדונו בקשות להיוועדות חזותית על רקע מצב בטחוני ששרר בישראל, על רקע מצב רפואי של העד ועל רקע משבר הקורונה או שילוב של שניהם, אשר נדחו. דרך המלך היא העדת התובע בחקירה פרונטלית; (ה) אין מדובר בנסיבות שבהן בעל דין אינו יכול להגיע לישראל, אלא מבכר שלא לעשות כן, בשל הטרחה הכרוכה בכך; (ו) התובע מטעה את בית המשפט שכן הנתבעת לא הסכימה במסגרת תגובתה לבקשת התובע לגביית עדות מוקדמת, לגביית עדותו של התובע באמצעות היוועדות חזותית.

דיון והכרעה

8. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים והתלבטתי באיזון הראוי בין זכויותיהם הדיוניות, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות, ואנמק.

9. אמנם, בשני העשורים האחרונים, וביתר שאת מאז פרצה מגפת הקורונה, אשר הובילה להגבלות על אפשרות ההגעה של זרים למדינת ישראל, קיימת נכונות מסוימת של בתי המשפט להתיר חקירה באמצעות היוועדות חזותית. זוהי מגמה טבעית והגיונית לאור האמצעים הטכנולוגיים שהם כיום נחלת הכלל וכן בידי בית המשפט (ר' למשל החלטת כב' השופטת דורנר ברע"א 3005/02 SmithKline Beecham P.L.C. נ' אוניפארם בע"מ, פ"ד נו(6) 865 (2002); החלטת כב' השופט גרוסקופף ברע"א 6128/20 בשביל הכבוד בע"מ נ' מור [פורסם בנבו] (3.9.2020)).

10. לצד זאת, שמיעת עדות בהיוועדות חזותית היא החרגי. הכלל הוא כי יש לקיים חקירה של עד כשהוא נמצא בין כתלי בית המשפט (ר' למשל רע"א 3810/06 י. דורי את צ'קובסקי בניה והשקעות בע"מ נ' גולדשטיין, פסקה 8 [פורסם בנבו] (24.9.2007); רע"א 1920/12 לוינגר נ' עו"ד פוזנר, כונסת הנכסים, פסקאות 7-8 [פורסם בנבו] (3.5.2012) (להלן: עניין לוינגר)).

11. כפי שפסק כב' השופט גרוסקופף ברע"א 4945/21 פלוני נ' פקיד שומה בעכו, בפס' 14 [פורסם בנבו] (18.7.2021) (להלן: עניין פלוני; ההדגשות הוספו):

"כלל הוא, ... כי העדת עד מחוץ לתחום השיפוט או באמצעות היוועדות חזותית, תתאפשר במקרים חריגים המצדיקים זאת בלבד, וכי 'דרך המלך' עודנה שמיעת העדים באולם בית המשפט בפני המותב המנהל את הדיון, על מנת שיוכל להתרשם באופן ישיר ובלתי-אמצעי מן העדות. השיקולים המנחים בבחינת בקשה להעדה מחוץ לישראל או באמצעות היוועדות חזותית הם שהבקשה הוגשה בתום לב; כי העדות רלוונטית לשאלות העומדות במחלוקת; וכי קיימת 'סיבה טובה' לכך שהעד אינו יכול למסור את עדותו בבית המשפט בישראל (עניין גהל,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52898-10-22

שם; רע"א 3810/06 י. דורי את צ'קובסקי בניה והשקעות בע"מ נ' שמאי גולדשטיין, [פורסם בנבו] פסקה 8 (24.9.2007) (להלן: עניין דורי); רע"א 1920/12 לוינגר נ' עו"ד פוזנר, כונסת הנכסים, [פורסם בנבו] פסקאות 7-8 (3.5.2012). בית המשפט מקפיד במיוחד בבחינת התקיימותן של דרישות אלה כאשר מדובר בעדות התובע, כבענייננו (ע"א 51/84 בירד-קלינגהופר נ' בלוס, פ"ד ו 198, 207 (1952); עניין דורי, שם; עניין פלוני, שם).

12. הנושא מוסדר כיום בתקנה 72 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן: התקנות), שכותרתה "עדות בהיוועדות חזותית". תקנה 72(א) לתקנות קובעת, כדלקמן:

"בית המשפט רשאי להתיר שמיעת עדות בדרך של היוועדות חזותית בתוך שטחה של מדינת ישראל או מחוצה לה לפי הוראות שייתן, אם השתכנע כי התקיימו התנאים האלה:

- (1) הגעתו של העד לבית המשפט שבו נדונה התובענה שבעניינה הוא נדרש להעיד תקשה עליו מאוד, והוא נתן את הסכמתו למתן עדות בדרך זו;
- (2) עדותו של העד חיונית לשאלות השנויות במחלוקת;
- (3) אין מניעה מבחינת מדינת החוץ לשמיעת עדות בדרך זו בתחומה."

13. תקנה 72(ב) לתקנות קובעת דרישות נוספות לצורך גביית עדות בהיוועדות חזותית (לגבי המקום שבו ימסור העד את עדותו ולגבי אולם בית המשפט שבו נדונה התובענה), שמטרתן להבטיח שהעדות ניתנת בסביבה מתאימה. כך, התקנה מורה כי היוועדות חזותית תתאפשר אם המקום שממנו ימסור העד את עדותו מאפשר צפייה באולם בית המשפט במידת הצורך, מצלמה המאפשרת צילום תקריב של מסמכים ודרישות טכניות נוספות כפי שיוורה מנהל בתי המשפט.

14. מן הכלל אל הפרט. ראשית, הבקשה מטעם התובע לא נתמכה בתצהיר לאימות העובדות הנטענות בה, בעיקר בדבר מצבו הרפואי והתפקודי של התובע והקושי הרב בהגעה לישראל לצורך מתן העדות. הפסיקה עמדה על החשיבות בהגשת תצהיר בתמיכה לבקשה למתן עדות בהיוועדות חזותית, במיוחד כשמדובר בבעל דין, ועל כך שהיעדר תצהיר מצדיק כשלעצמו את דחיית הבקשה (ר' למשל, רע"א 2086/11 פלוני נ' פלוני, פסקה 4 [פורסם בנבו] (8.2.2012); עניין לוינגר, פסקה 10).

15. שנית, התובע אף לא ביסס ולא הבהיר (וממילא הבקשה אינה נתמכת בתצהיר) את התקיימות התנאי כי אין מניעה מבחינת מדינת החוץ, הרפובליקה העממית של סין, שלפי הנטען הוא נמצא בה, לשמיעת עדותו בהיוועדות חזותית מתחומה. גם בכך די על מנת לחייב את דחיית הבקשה (ר' לעניין זה ת"א (מחוזי ת"א) 22425-06-19 Gree Electric Appliances, Inc.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52898-10-22

of Zhuha נ' אנרקור בע"מ, פסקה 56-57 [פורסם בנבו] (18.5.2021), ותא"מ (שלום עכו) 29570-08-20 נעאמנה נ' כלל חברה לביטוח בע"מ, פסקה 15 [פורסם בנבו] (17.10.2021).

16. למעשה, התובע לא טרח לפרט כלל כיצד, מהיכן ובאיזה אופן טכני אמורה להישמע עדותו בהיוועדות חזותית. בבקשה נטען כי התובע מתגורר מרחק שעתיים נסיעה ברכבת מהעיר שנגחאי, ולא הובהר מהם האמצעים הטכניים הקיימים במקום בו נמצא התובע לצורך שמיעת העדות בהיוועדות חזותית. לפיכך, הבקשה אינה עומדת בדרישות תקנה 72(ב) לתקנות, וקיים חשש כי במקרה של היענות לבקשה לא ניתן יהיה לקיים את הדיון בהיוועדות חזותית בפועל, ולו מטעמים טכניים.

17. ודוקו: התובע דובר סינית, ולצורך שמיעת עדותו והשתתפותו בדיון יש צורך במתורגמן צמוד שילווח את העדות. לכך יש להוסיף את העובדה שכתוצאה מהתאונה נפגעה שמיעתו של התובע באופן ניכר, ונקבעה לו דרגת נכות בשיעור 25% בגין ליקוי שמיעה בשתי האוזניים. מכלול הנתונים הללו – היוועדות חזותית באמצעים טכניים לא ידועים, תרגום מהשפה הסינית וליקוי שמיעה משמעותי – מעלה ספק בדבר האפשרות המעשית לקיים את הדיון בהיוועדות חזותית. התובע לא נדרש לקשיים אלה במסגרת הבקשה, ולא הבהיר כיצד ניתן יהיה לשמוע את עדותו מרחוק, מן הבחינה האופרטיבית. ההחלטה אליה הפנה התובע עוסקת בהיוועדות חזותית מארצות הברית עקב מניעה בשל מגפת הקורונה, ולא ניתן ללמוד ממנה לענייננו.

18. שלישית, גם במקרה בו עומדת בקשת התובע בדרישות הקבועות בתקנות, ועד כה התובע לא הראה כן, לבית המשפט קיים שיקול דעת האם לקבוע חריג לכלל של שמיעת העדות באולם בית המשפט. על פני הדברים, וכאשר התובע לא הראה אחרת, אני סבורה כי בנסיבות העניין עלול להיות קושי טכני ומעשי להיעתר לבקשה, באופן שיקשה על בית המשפט להתרשם מעדותו של התובע, ויקשה על ניהול הדיון כולו.

19. ראוי לציין כי התובע הוא אשר יזם את ההליך, ומאליו מובן כי עדותו היא עדות מרכזית ובעלת חשיבות רבה בניהול ההליך. לפיכך, לצורך קיום דיון אפקטיבי וענייני יש מקום להקפדה על העמידה בדרישות שנקבעו בתקנות ובפסיקה לקיום הדיון בהיוועדות חזותית באופן חריג.

20. לצד כל האמור, אציין כי הגם שהבקשה לא נתמכה בתצהיר, אני ערה לקשייו של התובע, הן במישור הבריאותי הן במישור המעשי, ובפרט הקושי הכרוך בהגעה לישראל מסין. לשם מתן מענה לקשיים אלה נקבע מתווה לניהול ההליך באופן מזורז, כך ששמיעת עדותו של התובע תהא לאחר השלמת ההליכים המקדמיים והגשת הראיות, תוך חודשים ספורים מן המועד בו הגיש בקשה לשמיעת עדות מוקדמת. התובע הוא אשר לא פעל כנדרש על-פי מתווה זה, והגיש את ראיותיו באופן חלקי וחסר בנתונים, ולאחר מכן לא השיב במועד להצעת הפשרה ועזב

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52898-10-22

את ישראל ללא הודעה מוקדמת. במסגרת הדיון שנערך ביום 30.4.2023, לאחר שהושלמו ההליכים המקדמיים והוגשו חלק מהראיות, לא נשמעה מטעם בא כוחו של התובע בקשה חוזרת לקביעת עדות מוקדמת בשלב מתקדם זה של ההליך, בשונה מהבקשה המקורית אשר הוגשה לפני הגשת כתב ההגנה. כל זאת, על אף שבהחלטה הדוחה את הבקשה לשמיעת עדות מוקדמת בה נקבע מתווה לניהול הליך מזורז, צוין מפורשות כי התובע יהא רשאי לשוב ולעתור לשמיעת עדות מוקדמת. לו היה התובע עותר באותו מועד ובשלב מתקדם של ההליך לשמיעת עדותו, היה סיכוי לא מבוטל שבקשתו היתה מתקבלת, אולם הוא בחר שלא לעשות כן.

21. נוכח כל האמור לעיל, נקבע כי התובע לא עמד בנטל להראות כי במקרה זה יש לסטות מ"דרך המלך" של שמיעת העדות בבית משפט. כך מתחייב גם מן הקביעה בפסק הדין בעניין **פלוני**, שם דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטה של בית המשפט המחוזי לדחות בקשה של תובע להעיד באמצעות היוועדות חזותית בשל צו עיכוב היציאה שהוצא נגדו ברוסיה, בין היתר מאחר שהתובע לא הציג כל ראיה לכך שנקט בפעולות כלשהן לביטול צו עיכוב היציאה.

22. אל מול הרצון של התובע להמנע מן הצורך להגיע לישראל, עומד אינטרס לגיטימי של הנתבעת לחקור את התובע בבית משפט בישראל באופן אפקטיבי, שיאפשר הצגת מסמכים ושאלות רלוונטיות, וכן באופן שיאפשר לבית המשפט להתרשם באופן בלתי אמצעי מהעדות. באיזון בין האינטרסים של הצדדים, יחד עם הצורך לקיים דיון באופן ענייני וביעילות, נוטה הכף לעבר דחיית הבקשה.

23. אציין, כי אין בידי לקבל את טענת התובע כי הנתבעת כבר נתנה הסכמתה לשמיעת העדות בהיוועדות חזותית בתגובה שהוגשה מטעמה לבקשת לשמיעת עדות מוקדמת, שכן מבחינה של דברי הנתבעת עולה כי לא ניתנה הסכמה מפורשת מצדה. אמנם הנתבעת ציינה בתגובתה כי קיימים אמצעים לשמיעת עדויות בהיוועדות חזותית, ואף בהחלטה הדוחה את הבקשה צוין כי ניתן יהיה לשמוע את עדותו של התובע באופן זה במידת הצורך; אולם לשם כך היה על התובע לעמוד בנטל להראות כי יש בסיס מוצק לבקשתו זו, והתובע לא הרים את הנטל הנדרש.

24. אשר על כן, הבקשה נדחית בשלב זה. ככל שהתובע ינמק את בקשתו כנדרש בצירוף תצהיר, ויבהיר בפירוט כיצד ניתן יהיה להתגבר על הקשיים בעדות מרחוק בנתונים הקיימים באופן המניח את הדעת, ניתן יהיה לשקול את העניין פעם נוספת.

25. בנסיבות העניין, איני עושה צו להוצאות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 52898-10-22

26. נוכח העובדה שהדיון קבוע לשמיעת ראיות ביום 5.6.2024, יבואו הצדדים בדברים ביניהם ויודיעו האם ישנה אפשרות מעשית לקיים את הדיון במועד האמור, או אם ישנה הסכמה לשמיעת חלק מהעדים במועד זה. הצדדים יגישו הודעה משותפת בדבר אופן קידום ההליך, ובמידת הצורך יציינו מועדים מוסכמים לדיון, עד ליום 13.5.2024.

המזכירות תקבע תזכורת פנימית ליום 14.5.2024.

ניתנה היום, כ"ח ניסן תשפ"ד, 06 מאי 2024, בהעדר הצדדים.

קרן שמש, שופטת

